

Exli. de viris illustribus. pfa-
tio Sancti hieronimi i epistolas
ca-beati Petri apostoli.

Imō petr⁹
nilius iohannis pui-
cię galileę yico beth
saida frater andreas
apostoli et princeps apostolorum.
post episcopatum antiochensis ec-
clesię et predicationem dispersio-
nis eorum qui de circuncisione
crediderant in ponto galatia ca-
padocia asia et bithinia secundo
Claudij anno ad expugnandum si-
monez magnum romam pgit. Ibiquę
vigintiquę annis cathedra sa-
cerdotalem tenuit usq; ad ultimum
annum Neronis. i. quartum de-
cimum: a quo et affixus cruci mar-
tiro coronatus est. capite ad ter-
ram verso. et in sublime pedibus
eleuatis: asserens se indignus q; sic
crucifigeretur ut dominus suus.
Scriptit duas epistolas que ca-
nonice nominantur. quarū secunda
a plerisq; eius esse negat propter
stilus cuius priorē dissontantia. Sed
et euangelium iuxta marcu. qui au-
ditor eius et interpres fuit huius
dicis. Libri autem eius e quibus
vnus actorum eius scribit. aliis
euangelij. Tercius predicationis.
Quartus apocalipsis. Quinque
iudicii inter apocryphas scriptu-
ras reputantur. Sepultus rome in
vaticano iuxta viam triumphalem
totu⁹ urbis veneratione celebratur.
Argumentum in easdem.

C. I.
Tempo quo cepit ec-
clesia quidā de genti-
litate qui transierant
ad iudeam credide-
rant deo. q; p̄ fidē
patiebant et dispersi-
erāt. hos p̄fōrat apo-
stolus. Scribit autem
a roma tēpe Claudi⁹
cesaris.

Electis. Ad hoc
vt p dationē spiritus
sanctificaret. mūdati
ab omnibus peccatis
vt obediēt. inciperent
christo. qui p inobedi-
entiā pierat: vt asp̄si
sanguine christi dia-
boli potestate vitaret
sicut israel p agni san-
guinem de egypto exiuit. In veteri lege quęcunq; sanctificanda erant san-
guine hostiarū solebant aspergi.

Aduenis. Aduenę latine. grece. p̄fōliti. Si appellabant iudei illos q;
de gentibus nati in deum credere: et circuncisione accepta iudaico more vi-
nere iuxta legem dei voluerūt. Electos ergo aduenas dicit qui de gentili-
tate ad susceptionē legis. et postmodū ad acceptanceē fidei p̄uenēt. Sed

Discipulos saluatoris in-
victi toto orbe diffusos et
peregrinos in hoc seculo
monstrat: et pr̄terit vitę penitente
suadet et in uouā vitam p̄ficere to-
ta cum solitudine exhortat. Si
mon petrus filius iohannis pro-
vincię galileę yico bethsaida fra-
ter andreas apostoli.

C. I. celebre nomē.
Etrus apo
stolus ihesu christi
electis aduenis di-
spersionis ponti. galatię. asię. et bi-

thos si veraciter cū p̄beta dicere possumus. quoniam incole nos sumus
apud te in terra. et pegrini sicut omnes patres nostri. ad nos quoq; episto-
las beati petri scriptas credere: et ut nobis missas legere debemus. Deniq;
in ipsis epistolis admouet nos quasi alibi patria habentes. Charissimi ob-
secro vos tanq; aduenas et pegrinos. a.u. a.

// Vel Aduenis. i. aduenis diligis ab iherosolimis p̄secutione que facta ē
sub stephano et alijs multis p̄secutionib; tu⁹ a iudeis tu⁹ a gentibus. p̄ fide

christi afflictis et lige-
a sedib; suis expulsi.

Dispersionis.

Anno ascensionis mor-
tuus est stephanus et
multi timore dispersi.

Ponti gala. bi.

Omnis bē provincię
grecę sunt in asia. i. z
et alia bithinia in eu-
ropa. de qua illi qui in
asia sunt bithiniū oī-
ginez habuerūt. Illa
autem quę in asia ē bithi-
nia et maior frigia vo-
cat. q; biera flumine a
galathia distinuitur.

Oratio uobis.

Sine gratia xp̄i ad
pacē reconciliationis

et nūc venit. nihil
pacifici nisi q; gratiā
eius habere valeat.

Et pax multi.

Quilla aduersitas re-
trabat vos a laudib;
dei: omnis tribulatio
invitat vos ad laudē
quia omnia ad felici-
tatem multiplicantur. ne
q; bene ceplitis perse-
cte p̄leatis.

Regenerauit.

Cum nostris meritis
generati escenus ad
mortem: sua misericor-
dia nos regenerauit
ad vitam. Sic dilexit
vitam nostram: ut p̄
hac filium disponeret
morti. et morte p̄ resur-
rectionem. destruta.
spem nobis exemplū
q; resurgendi ostēde-
ret. Mortuus est. ne
morti timeremus: sur-
rexit: ut resurrectionē
speraremus.

Si de p̄senti. ad
hoc regenerauit: ut es-
tis hereditas ei⁹ q; s

possideret: sicut aliquis homo hereditatē. Incorruptibile ne corrumpani
criminalibus. Imotaminatam. ne etiā mediocribus contaminemini. Im
marcescibile. ne etiā quotidianis et venialibus marcescatis. Conseruatam
in celis: ut ita seruemini in aīa et corpore: ut p̄ mundiciā sitis celī et sedes dei.

Incorruptibile. Naturaliter nō est anima incorruptibilis. sed gra-
tia dei p̄ fidem. et iusticiā et intellectū p̄ficiat incorruptibilis.

In uobis. Qui dedit vobis credentibus potestate filios dei fieri:
posuit in uobis illam plenariā. p̄ quā hereditatē in celis accipiatis. q; q
qui non seruauerit disciplinā patris: nō meret hereditatē eius.

In uirtute dei cu. Nullus h̄e libertatis potentia custodiri vallet in bo-
nis nisi ille pficiat a quo initū bone actionis haberis. laborare de fide p̄ si-
dem venturi in saecula eternā. que et si modo nō appetit: tamē parata ē re-
uelari. si nos fuerimus parati.

Nunc si opo. Si. i. quis oportet. Vel si oportet p̄tristari subandie
ne deficiamus. Vel ita si nō oportet p̄tristari inueniat. p̄batio vestre fidei

C Prime petri.

in landem. et tunc non erit in libro sit.
CIt probatio eccl. In laude. Cum iudet landas ea dicat. Esurimur.
 et dedicabis mihi in eccl. In gloria. Cum glorificans eam dicet. venite. b.
 p. m. eccl. Honorem. Quando dicet. Lollat impius ne videat gloriam
 deo et tunc insci ibunt in vita eternam. Unde si quis mihi ministraverit ho-
 norificabit eum pater natus qui est in celis. **V**id. In laudem. Ut landa-
 biles et glorioli sitis per constantiam in euclatione. id est in die iudicij. qui reue-
 labitur quod imagine po-
 tentie sit deus. Et ho-
 nore ut dicat vobis;
 venite benedicti pa-
 tres mei.

Preciosior f. au-
 ro. Patientia san-
 ctorum auro compa-
 ratur; quia sicut in me-
 tallis aliquid auro pre-
 ciosius non est. ita hec
 apud deum omni laude di-
 gnissima est. Sicut enim
 aurum in fornace exar-
 minatur. platum foras
 cuius si fulgoris ap-
 parebit. ita fidelium co-
 stantia inter pressuras
 temptabilis videtur. Si
 finito certamine in in-
 dicio quod sit glorie
 ostendetur. unde dicit
 preciosia in cose. d. in-
 sanctorum eius. Unde et
 sicut. **I**nuenias eccl.
Salutem animarum.

Quae salus multum est
 amanda; quia de hac
 salute multum exquisie-
 runt; quando vel quo
 ordine salutem eternam mun-
 do advenirent. Unde
 dicit. Multi prophetarum
 reges voluerunt vi-
 dere que vos videtis
 non viderunt.

D Prophetauerunt
 Dalam hominibus
 loquendo et exponendo
 que in occulto iterum
 contemplationis ipsi con-
 gnoverunt.

Duo duvel quale
 tempus. Non tem-
 pus quo anno vel sub
 quo principe. Quale
 bellicosum vel pacifi-
 cum. vel quo ordine per
 partum virginis. vel quod
 alio modo.

Spiritus christi
 Archangelos et pro-
 quis vocat spiritus;
 per quos operatur domi-
 nus. qui christo sunt
 subiecti.

Posteriores glorias. Due sunt glorificationes domini secundus
 suscepit hominis formam. Una qua resurrexit a mortuis. et alia qua re-
 scendit in celum ante oculos apostolorum. Restat tercias. et ipsa in conspectu ho-
 minum; cu[m] in maiestate venerit ut reddat cuique secundum opera sua.

Alobis autem eccl. Hoc ideo ut moneat illos curam gerere salutis obla-
 te; quod sic amauerunt priores sancti.

Spiritus sancto. Spiritus in prophetis. spiritus in apostolis; ita appa-
 ret quod prophetae et apostoli eandem salutem nunciant. Illi venturam; isti impletam
 Una itaque ecclesia. cuius pars processit aduentum christi; postea sequitur.

In que desiderat an. Tanta est eius qui passus est per nos hominis

Ca. I.

gloria posterior; ut etiam angelice in celo virtutes cum sint eterna felicitate
 praecete non solum immortalis deitatis magnificientia. sed assumptie humani-
 tatis eius claritate semper aspicere gaudent. Sed cur carne et desiderant;
 cuius facies nunquam cernere cessant; nisi quis contemplatio divinae preluminis ita
 angelos beatificat; ut eius semper visa gloria satientur; et tempore eius dulcedinem
 quasi nouam insatiablem efficiant. **V**el in que spiritus sanctum. qui tante ma-
 iestatis et glorie. ut semper eius visio. sicut etiam ipius patris et filii. deliceret

ab angelis. quem gra-
 tia divinae pietatis ad
 terras caula humanae
 salutis misit et iusti-
 dis fidelium mentibus
 infudit.

Dropter quod.
 Quia ita gratia vo-
 bis est. propria; ut reue-
 late videns illam quae
 nunc vident angeloi;
 tanto amplius digni
 esse curate. ut eam pe-
 pere valeatis.

E sperate. Secun-
 ti expectate mete et cor-
 pore casti. Nam qui
 domino se placere non
 nouit; merito spe ho-
 noz carens. ne citius
 adueniat; metuit.

Fili. Et ut secure
 possitis expectare. si
 tis filii obediens pa-
 tri coripienti.

Qui vocavit san-
 ctum. Id est. san-
 cificatum et sanctifica-
 tem vos; ut in omni
 conuersatione sitis san-
 cti. **V**enite et vos
 perfecti; sicut et pater
 vester celestis est per-
 fectus.

Sine acceptione.
 Eccl. Non ut carnalis
 pater qui filiis peccati-
 bus indulgentius quam
 scnis parere pluerit.
 Sed deus pater et ser-
 uos obedientes immo-
 rebiles manus sibi ad-
 optat. et qui filiorum
 nomine videbant hono-
 rabiliores. pro inno-
 bedientia hereditatis
 reddit exortes.

Incolatus ue. Et
 ut possitis esse san-
 cti per seipsum tempore
 vestri incolatus quam
 diu in huius mundi
 exilio estis in timore.
 beatus enim qui semper
 est panis. hoc di-

eo si invocatis. quasi. Alter autem non invocatis; nisi solliciti et timidi sitis.
Scientes quod non cor. Quanto maius precium quod redempti estis a
 corruptione vite carnalis. tanto amplius timere debetis. ne revertendo ad
 corruptam vice animam vestri redemptoris offendatis.

Sed precioso sanguine. Ordine. Sed precioso sanguine christi quod
 si agni incoramini et immaculati hic tangit leniticas et sacerdotales cele-
 brationes. Significat autem animam mundam per iustitiam que offerit deo.
Agnus. Mansueti non aperientis os sursum lana sua vestitus nos in pre-
 dicatione sua.

Electum. Per fidem electi et distincti ab illis qui repbantes lapidem facti sunt reprobati.

Regale sacerdo. Summi sacerdotis corpori uniti qui regnum sperare et hostias immaculate puerationis deo offerre debebant.

Acquisiti. In sanguine redemptionis eius, qua erat quondam populus israel redemptus sanguine agni de egypto. Unde et in sequenti versu misericordia recordat veteris historie; et hanc specialiter in uno populo ipletam docet.

Annuncietis.

Sicut liberati de egypto triumphale carmen domino cantauerunt ita nos post tenebras dissolutas post acceptam remissionem per christum ducendi ad patriam superne claritatis debemus deo respondere gratias dignas celestibus beneficiis.

Qui aliquando non populus est.

Hinc probatur quia hanc epistolam scribit his qui de gentibus ad fidem venerantur. Assumunt hi versus de prophetia olearum in qua agitur de vocazione gentium.

Charissimi. Hoc usque generaliter instruit ecclesiam explicans vel beneficia quibus nos deus ad salutem vocare vel dona qui bus aliquando indeos nunc autem nos honora re dignatus est. hic diversas fideli psonas solerter hortat ne carnaliter vivendo se redant indignos tanta gloria spiritus ne de generent a gloria nobilitatis sibi promisso et primo liberos et servos de hinc mulieres et viros tandem seniores et adolescentes qualiter sese habere debent docet et apte liberos abstinentia a carnalibus desideriis admonet: quia solet libertas vite remissioris maiorum illecebrari titillatum tolerare picula.

Tanquam aduenas
eo minus animu terrenis rebus supponite

quo vos patria in celis habere meministis. Repbi hic habebat patriam: cuius desideriis inhabitant ideo relegabunt in pectus exiliu carentes voluptate.

Ex boope uos co. Plerumque ostigit ut pagani qui vituperabant fidem christianorum postea considerantes bonam eorum puerationem christum laudare inciperent.

In die visitationis. In tempore visitationis quanta sit vobis gloria donanda per deum iam nunc cognoscunt increduli: cum vos instanter illi per omnia picula sequi sperarent. Vel visitationis quoniam visitabit dominus illos puerum. **Subiecti esto.** Et ut pueratio vestra omnibus placeat: non resistatis alicui dignitati hominum: alicui psonae: alicui principatu: cui deus vos subdi volunt: quia non est potestas nisi a deo: et qui potestati resistit: dei ordinatio resistit. Et creaturam per partes exponit.

Tanquam ab eo mis. Multotiens deus aliquem malum tirannide exercere permittit: ut et mali fundant: et boni magis perbentur,

Sp fidem **h**oc ad se electum regale sacerdotium: gens **h**oc sanguine redemptionis eius.

Sancta populus acquisitionis ut **h**oc tam viventes in passionibus et desiderius.

Virtutes annuncietis ei qui vos **h**oc illos duxit in columnam ignis de tenebris vocavit in admirabilem.

qui eratis alienati a conuersatione populi dei. **le lumen suum.** Qui aliquando non

Populus: nunc ante populus dei **qui nec misericordia sperare noueratis**

qui non psecuti misericordiam:

nunc autem misericordia psecuti. **qua etis misericordia psecuti ergo**

Charissimi obsecro vos tanquam **h**oc aduenire qui permanet in alieno loco additum peregitinus: qui tempore de loco ad locum transiit.

hoc in hoc mundo sed alibi patria habentes.

aduenas et peregrinos abstinere

vos a carnalibus desideriis: que **h**oc dum cōcupiscentis blanditiis caro enervetur subiugatur: inde vicio et exercitu firmiter ad uetus anima armatur.

Militant aduersus animas. Con-

uersationes vestram inter gentes **h**oc opando: spumas vos stultos: qui deos eorum reliquistis: et propter peccata vestra vestrum mundo affligi credunt.

habentes bona. ut in eo quod detra-

ctant de vobis tanquam de malefis **h**oc vestra casta pueratione.

ctoribus: ex bonis operibus vos **h**oc vestra dignitate

considerantes. glorificant deum

in die visitationis. Subiecti esto

fidelibus et incredulis **h**oc patiamini: **h**oc hoc ex exemplo christi.

te omni humano creature propter **apud deum.** In hoc enim vocati

hoc vel in hoc fidei christiane religionis possit detrahit: et per eam trahunt uera condicioneis.

deum. hunc regit quasi excellenti si

hoc vel deo

ne ducibus tanquam ab eo missio-

ne

Tanquam aduenas

eo minus animu ter-

renis rebus supponite

quo vos patria in celis habere meministis. Repbi hic habebat patriam: cuius

desideriis inhabitant. ideo relegabunt in pectus exiliu carentes voluptate.

Ex boope uos co. Plerumque ostigit ut pagani qui vituperabant

fidem christianorum. postea considerantes bonam eorum puerationem christum laudare inciperent.

In die visitationis. In tempore visitationis quanta sit vobis gloria donanda per deum iam nunc cognoscunt increduli: cum vos instanter illi per omnia

picula sequi sperarent. Vel visitationis quoniam visitabit dominus illos puerum.

Subiecti esto. Et ut pueratio vestra omnibus placeat: non resistatis alicui dignitati hominum: alicui psonae: alicui principatu: cui deus vos subdi volunt: quia non est potestas nisi a deo: et qui potestati resistit: dei ordinatio resistit.

Tanquam ab eo mis. Multotiens deus aliquem malum tirannide exercere permittit: ut et mali fundant: et boni magis perbentur,

Ad vindictam. Non quod semper ita fiat: sed quod esse debet actio ducis. Impliciter narrat: qui etiam si bonos damnat non minus ad landem eorum pertinet agere: si patienter improbitatem eius tolerat boni: et sapienter eius astutie resistunt.

Laudem uero bo. Quia sic est. Vere quodquid duces agunt boni laude plenaria: quia hoc uult deus qui etiam maius uult in bonum: ut vos utentes etiam illis in bonum siue boni siue mali sunt faciatis obmutescere im-

principii. Ut illi ducet ignorantes quomodo eis in bonum utramini: et per eos laudes mereantur: non inueniant quid in vobis utiparent: dum etiam ipsos honoratis et patimini: quod uis sint immundi.

Non quasi uela. habentes mali.

Non habentes libertate vestra in velamen

malicie: libertas vestra

non obuoluat corda vestra: ut tanto licen-

tius peccatis: quanto minus seruitus deprimi.

et ne culpat vestrarum nostrarum libertatis prexeris. Vult autem

liberos eos esse a seruitio culpant ut prima

neant serui creatoris

boni et fideles: unde addit. Sed sicut ser-

ui dei.

Frater, dili. Et i-

ter omnia fratres ama-

te etiam illos qui predic-

ne ipsi subiecti sunt

vobis ut fratres in chri-

sto diligite.

Serui subdi.

Hucusq exhortat et

liberos ad subiectio-

nem seruis loquitur ut

et ipsi subiecti sunt dominus

Non tantum bo.

zc. Alia translatio.

Non tantum bonis et

modestis sed etiam dif-

ficioloribus.

Discolis. Id est in

disciplinatis. Scola

grae latine locutus: in

quo ad audiendos ma-

gistros liberalium ar-

tiuum pueniebat. unde

scola vacatio iterpe-

tat. quia ibi vacabat

studij. Scolastici igi-

tur sunt eruditii. Discoli indocti et agrestes. Ecce quomodo supra mon-

bat subdi humanae creature ppter deum.

Si propter con-dei. Si propter deum scientem bonam intentionem aliquis patiens a domino verberatur in isti ei bene seruat: sustinet. et leues reputet tristicias: hec est gratia: et per hoc efficit gratius deo: et hoc exigit gratia fidei.

Patiens iustitiae. Si iniuste patimini gratiam dei acquiritis. Nam si

vos suffertis patienter pgnas illatas a dominis: vos dico peccates nolendo

obedire eis: et collaphizati ab ipsis dominis: et sepe correcti ab illis: ut per co-

lapbos ad obediendum inducimini: quod gratia vobis inde nihil. ppter hoc

accipietis a deo.

In hoc enim vocati. Multum glorificat predicationem seruorum quos bene

facientes et absq culpa rapulentes a dominis crudelibus impensis affirmat

imitatores dominice passionis.

Quia et christus. Cum supra specialiter seruos: nunc tota eccliam

qua sancti in futura vita benedicent deum. Quod ergo quisque in futuro venire desiderat, hoc in presente meditari et agere satagit, aditorum et fratre benedicat et se dignum fraternalia benedictione reddat.

Et quis est tu? Ideo debetis a malo declinare et facere bonum: quia nemo potest vos retrahere a bono. nec a corona; si quis sit volueritis immo pro simus dum nocere volunt.

Et quis? Si verba tumultuosa si rerum damna si inferunt tormenta non nocent: sed patiem tam vestram exercent.

Dic quis autem bis vicit? deficit: non ille qui magis intulit: sed ipse qui malum non intulit nocturnum.

Lemperat omnis dominus et ea que super pe-

triam et ea que supra are-

nam fundatur: sed unius

finitas fundamenti

coronam preuerantem tri-

buit. Altera fragilis

strutura stranit.

Timore autem.

In futuro eritis beati

iusti autem ne timueri

tis timorem eorum: illa

que in eis possunt vi-

deri timenda: ut regia

potestas: et huiusmodi

Dominum autem

sanctitatem christi: quod

sit incomprehensibilis

gloriosissimum cordis af-

fectu ita emini: et sicut

sum christum sanctificare

in eis in vobis: ut non a

memoria nisi ab amore

recedat. Qui haec san-

citatatem non considerat: dicit ad infidias hostis

Omnis poscenti.

Volenti mutuo acci-

pererationabiles pe-

ccunias non negemus.

Vnde paulus. In sa-

pientia ambulate pro-

pter eos qui foris sunt

scientes quomodo oportet

at singulis responden-

ti. Foris enim existentes

iudeum fideles vo-

lunt aliquid cognosce-

re de spe que in vobis

est. Qui ergo ecclesia

stico precepti magiste-

rio: doceat patientes.

obstinat refutates.

Ratione. Dubio-

modis de spe nostra

et fide ratione debemus reddere: ut querentibus fideliter vel infideliter re-

tas causas spei: et fidei intimemus et ipsam fidem et spem inter pressuras illi-

batam teneamus. offendentes per patientiam qua rationabiliter eam perseveran-

dam dicimus: per cuius amorem nec aduersa pati: nec morte subire formidamus.

Sed cum te et tu consci. tu? In ipsa doctrina scientia qualitate do-

cendi monet obseruari: ut humilitas et vivendo et loquendo monstretur.

Ultimus eo quod de. Vel curate benefacientes: ut qui vestre bona pueratio-

ni detrahunt: veniente tempore retributionis profundantur: videntes vos cum

christo coronari: se cum diabolo damnari.

Melius est. Ita debetis calumniatores pati et profundere: quia tutius est

vobis pati: per benefactus quam per malefactus.

Nicollus arguit qui cum per culpis arguunt a fratribus. vel etiam penis coer-

cens patienter tolerant. Et si absque culpa aliquid eis interficit fratribus mox per

mumpunt in iracundiam: et qui bacenus videbant innoxij: per impatientiam et

murmurationem reddunt se noxious. Utilius fuit tobis peccati cunctate sine cul-

pa: ut per beatitudinem eius patientia: quam elime mago: qui per fiduciam crucis et credi-

tom dementatione remonet et eterne ultioni preparatur.

Quia et christus. Qui ergo iustus pauperem christum imitatur: qui flagellis corruptum latronem imitatur: qui cum christo in cruce cognito paradisum in-

travit: qui nec flagellis corruptum latronem imitatur: qui propter peccata ascen-

dit in cruce: et post crucem iustus in tartara.

Offerret deo. Quia etiam tu si sit ad predicationem domini quam per vitam fidelium

predicabat: credere vo-

luerint: et ipsos offer-

re deo patri gaudebat

Siqui autem deriba-

bant de bonis quali-

de malfactoribus im-

minente diluvio pre-

debantur.

In carcere. Qui

habent sensum obscu-

ratum tenbris. Merita-

to etiam in hac vita di-

cum carcere inclusi: et

in hoc interiori carce-

rementis opibus in-

justis granantur: do-

nec carne soluti in ex-

terioribus tenbras pre-

dictant eternam dannu-

tionis. habent et iusti

bis carcere sed tribu-

lationum: reprobis ve-

ro racionum.

Spiritu venies

predici. Qui nostris

spiritibus carne veniens

iter vite mundo pre-

dictauit. ipse etiam ante di-

luminum eis qui tunc in

creduli erant: reuerant

que carnaliter spiritu

veniens predicanit. per

spiritum enim sanctum erat

in noe et in ceteris bo-

nisi: per quorum bonam co-

uerationem alijs ma-

lis predicabant ut puer-

terentur ad bona.

Quando expedit.

pa. Cum patientia

dei invitaret illos ad

penitentiam: parcens il-

lis per annos quibus

noe edificabat arcam.

per quos ostendebatur

quid futurum esset in

mundo. ipsi non ve-

bant patientia dei ad

penitentiam: sed expe-

ctabant eam qualem es-

set duratura semper.

Noe. Qui interpretat requies significat christum qui dat suis fidelibus

requiem animarum.

Cum fabrica arca. Sicut arca fabricata est de lignis levigatis: sic ec-

clesia de collectione fidelium animarum. sicut per mundum paci saluantur

per aquam: sic ad preparationem peccatum prius est electorum numerus: quia an-

gusta est via que ducit ad vitam: et paci sunt qui innueniunt eam.

Quod et uos nunc. Baptisma facit salvos: baptisma dico similis for-

me: et omnia assimilatum illi arcem: quia quodcumque ibi carnaliter: hic spiritualiter gerit.

Non carnis depositio sor. Non dico illius baptisma salvare: ubi tantum

est depositio sordium carnis: et ubi tanto abluunt exterioris: quod heretici ba-

buunt: sed ubi est interrogatio purae conscientie: et ubi interrogatur et exigitur

et baptista bona conscientia baptizandi: quia tale baptisma salvat: aliud

Prime petri.

occidit. Interrogatio facta et tendens in deum ut per bona conscientia unum efficietur cum deo.

Deglutiens mor. Quod deglutimus agimur ut in corporis nostris assumptu nusquam pareat. dominus sic morte funditus consumpsit; ut nihil contra se valeret. et manente specie veri corporis abesse labes priscæ fragilitatis quod etiam nobis permittitur. unde addit. ut et nos. v. eter. b. c.

Profectus.

Si enim christus resurgens ascendit in celum. et se dedit ad dexteram dei. sic etiam nobis per baptismum viam salutis et regni celestis patrie in tritu signauit.

Subiectis sibi ange. Semper angelos subiectos fuisse filio dei non dubitamus; sed hic ideo subiectio nis meminit: ut assimilatam humanitatem ita in resurrectione sublimata demonstraret: quod omni angelice dignitatis potentie preferat. unde omnia subiecti sunt. s. p. e.

C. .III. Christo igitur passo. Postquam ex pleniori dominice resurrectionis et nostre auctorisationis de arcu et diluvii sacramento astrinxit redit ad hoc quod incepit. ut imitantes salvatores inter bona que agimus patienter malorum nequitiam toleremus.

Quisquis iustorum martirio corporeus habet nibil in mundo habebit ubi peccet. Noctantum desiderare cogit ut finito certamine percipiat coronam vite. Talium metes cupit petrus semper imitari causa proposito domini passionis exemplo. nos eadem cogitatione contra nequitiam prauorum contra oblectamenta vitorum precipit armari. volens intelligi: quod etiam nos in pace ecclesie quietentes si habemus patientis induimus. facile inuicem deo lapsus vitam per peccatum.

Quia qui passus est in timore indiciorum celestium carnales in mente concupiscentias extinguit: iam similis christo crucifixo quasi mortuus existens peccatis: dei tantum servitio vivit.

Blasphemant. Et si blasphemant vos segregatos a propria sua: tamen in conuersatione vestra opera iusticie et pietatis videntes mirantur. et fidem quo dammodo venerantur.

Propter hoc. Tanta cura est deo nos mortificari carne. vivificari spiritu. ut his quoque qui maloribus criminibus inuoluti inter mortuos erant

† Qui potest: quod est in dicitur. mortuus. qui est in dexteram dei. deglutiens mortem: ut vita eternae heredes efficeremur: profectus autem in celum subiectis sibi angelis et † s. potestates secundus et s. virtutes tertius ordo. potestatibus et virtutibus.

C. .III.

O Christo igitur quod deglutiuit quia heredes erimus.

† Non in deitate. sicut ipse sponte et nos sponte. sicut tolerauit oia et nos toleremus: unde venit utilitas passo in carne: et vos eadē cogitatione armamini. quia quod passus

est carne desist a peccatis: ut iam non summando se in bonis operibus.

hominum desideriis. sed voluntati dei quod reliquum est in carne visum est vere iam cessat a peccatis: quod considerata iniunctio sceleris sufficit ipsendere preteritum tempus. ut temporis. Sufficit enim propter

tempus ad voluntatem gentium

† Hoc plenum mandatum: sicut gestes ambulauerunt de vicio in vicem non itabiles in uno vicio.

summmandam: his qui ambuluerunt in luxuriis. desideriis. vilenolentiis. contumaciam. potationibus. ebrietatibus. et illicitis

† Sicut carnem crucifixum cuius vicis et percepit. id est. idolorum. cultibus. In quo ad-

mirantur non recurrentibus vobis in qua paucis currebat.

in eandem luxuriam confusionem. Hoc minus curate si benefacientes blasphemamini a reprobis: quia et si vos tacetis. non ritebit iustus index: qui et illis blasphemant. et vobis patientis premia restitutum.

blasphemantes: qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare

† Hoc non debet curare: quia vobis et mortuos. Propter hoc enim et mortuus euangelizatum est

Ca. III.

numerandi. verbū fidei euangelizare precepit: ut iudicent quidem i. con demnent a se ipsis secundum homines. i. secundum hoc quod ad morem peccatorum vixerunt in carne. i. in carnalibus desideriis. et abiectis viciis uiuant in spiritu. i. spiritualiter iuxta voluntatem dei. vel iudicent secundum homines id est secundum rationem quam deus dedit hominibus: ut ratio ipsorum daret mala in iudicij.

Omnium.

Quia dixerat in iudicio iudicados viros et mortuos: ne quis blandiret sibi de longinquitate futuri iudicij. consilite admonet: quia et si in certus aduentus est extremi discriminis: tu certum est omnibus quod in hac vita diu sublisteremus.

Cligilate in ora.

De animo aliquod cogitet propter id solu quod percat. cum ad orandum ita mus: omnis carnalis cogitatio absit. intentio cordis sincera deus non sono vocis sed sensu animi ore.

Charitate continetur.

Qui per charitatem proximum monet increpat castigat: per charitatem operit multitudinem peccatorum.

Hospitales inuicem sine murmura

tonne. unusquisque sicut accepit gratiam.

liber donum spiritualiter ad seruendum aliis.

tiam in alterutru administrates

† Si formate secundum desiderium vniuersitatis.

sicut in manna sapientia secundum cibos quos roebat.

illa: sicut boni dispensatores mul-

tiformis gratiae dei.

Si quis loquitur

† Sicut elemosina vel aliquod bonum opus humilitatem impendat: quia nihil habet a seipso quod una pendat: sed a solo deo.

quasi sermones dei.

Si quis mi-

nistrat tanquam ex virtute quam admis-

† Sacra vestris

nistrat deus: ut in omnibus hono-

ritudine et mediatori-

rificet deus. per ihesum christum cui

† Sicut hosties

gloria et imperium in secula seculo.

† Secundum bona facite: et pro nulla tribulacione cessate.

† Secundum amoris dei ne estuatis deficietes a fide

rum amen.

Charissimi nolite pre-

vel mirari.

grinari in feruore quam ad temptationem

vobis sit. quasi noui aliquid vo-

† Representando

bis contingat. Sed comunican-

tes christi passionibus gaudete:

† Secundum voluntatem

eius feceritis. non vestris meritis sed gratiae eius attributatis: ut alii videntes

vestra bona opera glorificant patrem vestrum qui in celis est.

Charissimi nolite.

† Si patimini feruorem tribulationum que contra

rationem inferunt ad vestram probationem et gloriam: non ideo putetis vos es

se exiles a mebris christi. et nolite mirari de illatis malis: ut per illa tentet

vos deus et perbet: quia antiquum et frequens est electos dei pro eterna salute

in presenti aduersa pati.

Prime petri.

Beati eritis. Qui patietur nomine christi beatus non enim debetis credere quod sine remuneratione patiamini; sicut illi qui pro suis sceleribus patiuntur et iniiciunt punitum. vel nemo erubescat pati pro nomine christi; sed erubescat propter scelera pro quibus iuste punitur. Si patietur christianus pro fide et confessione nomis christi non erubescat; sed potius glorificetur deus per misericordiam in hoc nomine; ut possint dici bonus est dominus iste qui habet tam fideles seruos.

Spiritus eius super vos requie.

Quia iequiesceret super vos patientes et in presenti ex parte ad bene opandum; et in futuro profecte ad remunerandum. Quod est honoris ut et in plenti sitis bonorabiles in bonis operibus; et in futuro prius honoris Christi. Et quod est glorie in plenti pura conscientia; in futuro sine omni corruptione tam in anima quam in corpore. Et quod est virtutis et in presenti et in futuro super diabolum et membra eius. et unde hec omnia subiungit et requiesceret super vos spiritus sanctus qui est eius christi. Iste enim pleniter accepit; et membris suis dedit; et in futuro maxime dabit.

Quonia[m] t[em]p[us] z. Ideo patientem est pro nomine christi quod cum nullum malum sine pena possit transliri; et deus sit in ultimo malo iudicaturus. asperre in presenti flagellat et corripit omnes quos vult recipere ad salutem. Unde salomon. Filius accedens ad servitatem dei. prepara cor tuum ad temptationem.

Nono sunt iudicia eius unum occultum et aliud manifestum. Occultum pena qua nunc vniuersus homo aut exercet ad purgationem; aut monetur ad conversionem. aut si contemnit vocantem exercit ad damnationem. Alterum manifestum quod venturum est iudicare viuos et mortuos et nunc est tempus. et ecclesia per exercitia seculi ad gloriam paretur. Rebus vero nunc dicunt in bonis dies suos; et in punto ad inferna descendentes.

Et si iustus z. De pueris assumptum est iuxta veterem editionem. In nostra que secundum hebraicam veritatem ita est. Si iustus in terra recipit quanto magis impius et peccator. si tanta est fragilitas mortalium vite; ut nec iusti quidem qui in celo coronandi sunt hanc sine tribulationibus propter innumerabilem vicie naturae labem transirent quanto magis bi qui celestis glorie sunt exortes certum damnationis suae perpetue exitum spectant.

Aug. Queritis causam quare iustus vir in dei iudicio saluus esse possit; quare nihil quia dei iusticia tantam esse certum est; ut interdum que videtur in hominibus nostro iudicio esse iusta; iudicio dei inveniuntur iniusta. Secundum illud homo videt in facie; dicens autem in cor.

Ca. V.

Non est laboriosum deo liberare instrumentum; sed ut offendatur per merito fuerit damnata tota humana natura; non vult facile de tanto malo nec ipse deus liberare; propter quod et peccata penitentia sunt; et laboriosa iusticia nisi amabilis sed chandas quae homines amantes facit; et deo est.

Lamentent animas suas. Et quia incipit iudicium a domo domini; et per multas tribulationes oportet ingredi in regnum dei. Itaque hocre stat illis passuris; ut quando patiuntur secundum quod deus vult; et propter iusticiam; comedentes animas suas deo; non de se presumentes; ut et hic leti cundum quod vult purget et in futuro beatificet; quia fidelis est bona redendo illis quos creavit. patiens dico in benefactis non propter peccata.

C. V.

Seniores. Cum supra distincte monuisse liberos et seniores viros; et ipsas mulieres post interpolatas munim exhortationem hic alloquitur senes et iuuenes.

Dascite. Sicut dominus petro totius gregis curam babere iussit; ita petri sequentibus ecclesiis pastori bus iure mandat. ut enim quisque qui secum est gregem dei sollicita gubernatione tutet.

Non coacte. Non predicare euangelium propter iopiam temporium rerum; ut de euangelio vivere possitis. sed spontaneo. id est tam intuito superne mercedis.

Non tantum propter inopia vitanda nolite predicare. Nullus quis stus vos impellat; quod cuncta opera religionis debent esse voluntaria sicut in constructione tabernaculi; que prae sente ecclie constructione significat. omnis multitudo filiorum israel mete denota primi manus domino ad facendum opus tabernacula; et ipsis artifices sponte se obtulerunt.

Similiter adeo. Postquam seniores quomodo possent docuit; etiam minorum patrum eorum pulioni ad obedientiam instruit. Nihilque aliud monet; nisi ut servis quos prius instruxerat subdit sint; et exempla eorum respicient et imitantur. Sed ne prelati hoc audientes putarent subditis suis et non sibi humilitatis iura esse seruanda; continuo generaliter admonendo subdit.

Onnes autem et senes docedo; et iuuenes subsequendo. **H**umiliamini igitur sub potentia eius; qui hic est in iugratione manu dei; ut vos exaltet in tempore.

Similiter adeo. Postquam seniores quomodo possent docuit; etiam minorum patrum eorum pulioni ad obedientiam instruit. Nihilque aliud monet; nisi ut servis quos prius instruxerat subdit sint; et exempla eorum respicient et imitantur. Sed ne prelati hoc audientes putarent subditis suis et non sibi humilitatis iura esse seruanda; continuo generaliter admonendo subdit.

Onnes autem et senes docedo; et iuuenes subsequendo. **H**umiliamini igitur. Quia sit gratia quae perfert humiliibus subdit; ut quo magis humiliati fuerint propter ipsum tempore certaminis; eo gloriosius exaltent tempore retributionis. humilitatem dicimus; vel quoniam aliquis per abluendis peccatis incipit salubriter alteri. Vel quoniam spontanea metis deuotio perfectio res deo et homib[us] humiliant. Vel quoniam peccatores per patientem virtutem inicit animam armat. Et ad omne genus humiliatis sequitur agnita merces exaltatiois

Lanç leo rugi. Sicut rugitus leonis impedit aures ne alii sonus et cipient; sic diabolus fidelium mentes teredo. et illicita suggestendo a via veritatis ne vocem christi audiunt auertit.

Circuit. Lanç hostis obsidens muros clausos. explorat an sit pars aliqua muro per minus stabilis cuius aditu ad interiora penetret; offert oculis formas illicitas et faciles voluptates. ut visu destruat castitatem. aures per carnem; ut emolliat christianum rigorem. Lingam puerum puocat. manum et iuris lacessentibus ad eodem instigat. honores terrenos promittit. ut celestes admittat. Et cum latenter non potest fallere. addit apertos terrores. In pace sub dolis. in persecuzione violentus. protra quem animus debet tantum esse paratus ad resistendum; quantum patitur est ille ad impugnandum.

Scientes eandem. Lanto maiorem habete fiduciam. quanto plus stat; quia non vos soli tentamini; sed ipsa passio quod vos fatigat est eadem et communis nostrae fraternitati. fraternali ecclesie. que est per totum mundum. et quia a constitutione mundi semper passi sunt in sancti; pudeat vos solos per omnibus non posse pati.

Scripsi. Vobis non ut impans. sed obsecrans et prestante autoritate scripturarum. hanc esse veram gratiam quam scribendo predico; quia non est in alio aliquo salutis; in quo oportet vos saluos fieri. vel obsecras vos ut faciat hanc gratiam in qua statis. quia ibuti estis. esse veram gratiam vestram et praescientem vobis. Qui gratiam spernit non gratiam minuit; sed hanc non suam. et non sibi vitem reddit.

In babilone. Romam vocat babylonem propter confusio-nes multiplicis idolatrie. in cuius medio sancta ecclesia adhuc residit et parva iam fulgebit sicut plebs israelitica parvo numero et captiuata sedens super flumina babilonis. absentiam sancte terre deselbat. nec cantum domini in aliena terra cantabat. et bene dum auditores horratae ad patientiam aduersitatum presentium; dicit ecclesia que secum est in babilone constitutam. et in pressione tribulationum. quia sancta dei ciuitas a mixtione et pressione diaboli. non potest esse immunis.

Simon petrus. Istam eisdem quibus et prima scribit epistolam. electis prescelitis dismissionis ponti galatici capa. asie et bithinie. firmas eos aduersus pseudo quod vera doctrinam querentes suos inducebant errores. ut quod

fundit. **S**corpis et anime. visitationis. Omne sollicitudinem sicut anchoram in mari.

vestram. pugnantes in eum; quoniam sit proitate ut et vos collaboretus adiutoria gratiae. am ipsi cura est de vobis. Hobraj non inter delectationibus seculi. estote et vigilate. quia aduersarius vester dyabolus tanquam leo rugiens circuit queres quae deuoret; cui resistite fortes in fide. Scientes eandem passionem ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deo quod ex vobis est facite. autem omnis gratia qui vocavit nos in eternam suam gloriam in existentes et media.

christo ihesu modicum passos: et filius virtutibus quas tam habetis supradictis alias virtutes et ad prferendas tribulaciones. et smebra timore et errore dissoluta in unitate ecclesie reducit.

ipse perficit. confirmabit. solidabit. ipsi gloria et ipius in secula se. qui misericordiarus erat; led cauta velire laetuloz amem. Per siluanum vobis fideles fratrem ut arbitror scripsi ut cito positus intelligere breuiter: obsecrans et contestans hanc esse vere gratiam dei in qua et quod ego dico vobis dicunt et alii. istarum. Salutat vos ecclesia que euangelista a me baptizatus. a me doctus. est in babilone coelecta. et marcus in signum communis fidei. filius meus. Salutare iniucem et sacrificio colubino. non sicut non subdolo et ha gratia incepit. in gratia finit. in osculo sancto: gratia vobis et quasi quod preponitatis ecclesis scribo. omnibus quod estis in christo ihesu.

Argumentum in secundâ epistola canoniam petri.

psecutoribus non cesserunt. hereticis non cedant.

Heruius et apo. Commendatur persona scribentis.

Coequalis. Coquales sibi cognoscit non per circuicione. Sed quia eandem quam ipse acceperant christi gratiam et fidem. et hanc per opera exercebat. In iusticia. Hanc iusticiam non humana prudentia repperit. nec legis institutio docuit. sed noster salvator in evangelio ostendit. nisi abundanter iusticia vestra plusquam scribax. et phariseorum non intrabitis regnum celorum.

Bratia uobis.

In prima multiplex in hac adimptis. quod illa incipientibus hanc perfectioribus scribit. Multiplicat gratia bene proficiens in hac vita per fidem. Adimplebit preuenientibus in alia vita per speciem. unde additum cognitione dei. non ut noscatis unum verum deum; et quem misit ibi sum christum.

Quomodo oia nobis.

Ita adimplatur. ut per eum cognoscatis quomodo. quia profecte sit nobis donata per gratiam eius omnia dona. non infirmitatis sicut in veteri lege que nemine duxit ad perfectum. Et dona virtutis singulis sunt sufficientia ad vitam. et pietatem. quia omnia quecumque audiunt a pre-nota fecit. Vel si legat que ad vitam et pietatem donata est. ita exponit: ut cognoscatis quomodo dominus nobis omnia virtutis sue dona iuxtamodus nostrae capacitatibus perficerit. que virtus donata est ad vitam et pietatem sequendam.

Dropria gloria

Non angelum non archangelem. ad salutem misit: non in nobis aliquid boni per quod saluaremur inuenit. Sed infirmos et inglorios sua virtute repauit et gloria.

Maxima et preciosa nobis promissa donauit.

Id est: vitam eternam. quam per eius cognitionem consequimur. vel que promisisti nobis de conversione aliorum per nos. vel aduentu spiritus sancti. vel de potentia miraculorum donauit.

Nobis promissa donauit.

Vel ideo nobis qui natura sumus in

dei. qui magisterio ipsius corporaliter vobis sumus. omnia sacramenta reser-
vavit. et ideo maxima et preciosa spiritus sancti promissa donauit: ut per hoc etiam

vobis qui ex gentibus estis. qui carnaliter christum non vidistis. divinitus sue

naturam donaret esse principes. ut sicut nos promissa ab illo vel accepimus.

vel accepturos confidimus; sic et vos credentes de donis eius satis idibus.